

DE VARKENSSTAL VAN HET JAAR 2015

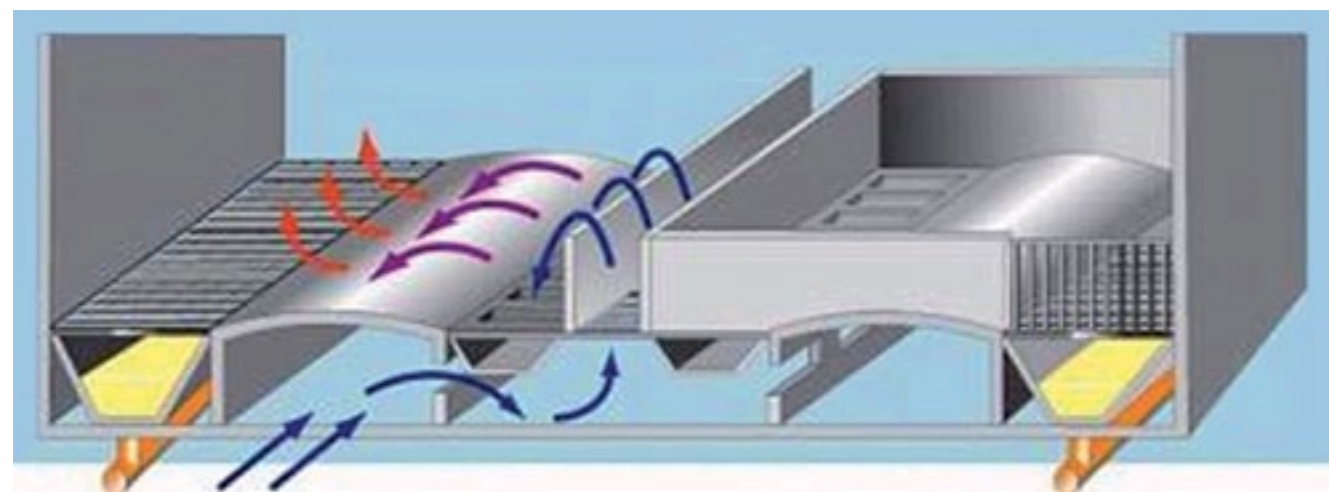
De diverse milieu- en dierenwelzijnsvraagstukken zetten stalontwikkelaars voor uitdagingen. De stal moet emissiearm, welzijnsvriendelijk en vooral betaalbaar zijn. Bedrijfsleider Mart Smolders van Varkens Innovatie Centrum Sterksel laat zien welke noviteiten we in de komende jaren kunnen verwachten.

In 2004 hoorden we voor het eerst van de zogenaamde Kempfarm, een innovatieve stal ontworpen door varkenshouder Martien van Kempen (KS Kempfarm Systems) in Leunen. Destijds werd het ontwerp beloond met de prestigieuze Herman Wijffels-prijs voor het meest innovatieve idee. Typerend voor de Kempfarm zijn de V-vormige transportbanden onder de roosters, waardoor de urine meteen wordt gescheiden van de vaste mest. Door mest en urine onmiddellijk te scheiden, ontstaan minder ammoniak en geur. Naast het emissievoordeel is er het voordeel van een gezonder stalklimaat (min-

der ammoniak in de stal), waardoor de varkenshouder prettiger werkt in de stal en longproblemen bij varkens (en de dierhouder) minder zullen voorkomen. Het Kempfarm-concept zal worden gekoppeld aan de mini-mestvergister Microferm van Host. Het bijzondere aan het concept is dat alleen de dikke fractie wordt vergist en er maïs als afleidingsmateriaal wordt gebruikt. Daarbij wordt er natuurlijk geventileerd, is er een buitenuitloop en is de stal toegankelijk voor bezoekers. De stalen constructie die nodig is om de mestbanden in te hangen, wordt gebouwd door de firma Woppereis.

Geïntegreerd stalconcept

Eind 2010 werd de mestvergister Microferm geplaatst op VIC Sterksel. "Wij zijn deze minimestvergister aan het beproeven en de vergisting aan het optimaliseren. Het ziet er veelbelovend uit", aldus Mart Smolders. Alleen de dikke fractie zal worden vergist, waardoor de (opslag)capaciteit beperkt kan blijven. Ook dierenwelzijn wordt een belangrijk punt in de nieuwe vleesvarkensstal. De prefabstal krijgt een overdekte uitloop. En er wordt snijmaïs aangeboden, zodat de dieren daarin kunnen wroeten. Smolders heeft hoge verwachtingen van

Kempfarm

Typerend voor de Kempfarm zijn de V-vormige transportbanden onder de roosters, waardoor de urine meteen wordt gescheiden van de vaste mest.

Tekening: VIC Sterksel

het nieuwe stalconcept. "De emissies zullen worden gemeten, en wij verwachten dat de geuraanpak niet onder zal doen voor die van de beste luchtwasser. Daarnaast wordt 80 procent van het methaan en 75 procent van de ammoniak uit de lucht gehaald. Ook zullen varkenshouders met deze stal wat betreft de exploitatie niet duurder uit zijn dan met andere typen stallen", verwacht Smolders. De stal heeft als groot voordeel dat er geen luchtwasser nodig is. Bovendien worden de emissies bij de bron aangepakt, zodat de varkens in gezondere lucht zitten. Dat heeft voordelen voor de diergezondheid, die zich zullen vertalen in betere resultaten. Verder wordt uit de dikke fractie energie gewonnen en verloopt deze vergisting in de kleinere silo ook nog effec-

tiever omdat de dikke fractie minder stikstof bevat.

Meegroei huis

Waarom ligt een zeug niet één week in het kraamhok? Dat scheelt in de kosten, want er zijn dan veel minder van dit soort dure hokken nodig. "Wij maken nu een luxe kraamhok voor een week, met cameratoezicht tijdens het werpen, een föhn die biggen droog blaast bij de geboorte en met ronde hoeken zodat de biggen niet verloren lopen in de hoeken. Na een week wordt de zeug met haar toom overgeplaatst naar een zoog/opfokhok, waar de biggen kunnen blijven tot een gewicht van 30 à 50 kilo. De grote voordelen van het zooghok zijn dat de zeug bewegingsvrijheid heeft en de big-

gen minder speenstress oplopen doordat ze al aan het hok gewend zijn als de zeug na drie weken (normale speenleeftijd) vertrekt. En er is geen transport en minder stress bij het spenen.

Voeren op maat

Ook worden op VIC Sterksel verschillende nieuwe voedersystemen getest, waaronder het op maat voeren van brijvoer aan koppels vleesvarkens. De tomen kunnen hiermee bij elkaar worden gehouden en toch individueel gevoerd. Vleesvarkens krijgen een speciale oorknop die in verbinding staat met de voercomputer. Verder is de brijbak versmald en het varken krijgt kleine porties voer. Inbreken bij de vreetplek van een ander varken heeft geen zin, aangezien er dan geen

Meegroei huis

Na één week kraamhok, verhuizen zeug met biggen samen naar het zogenaamde opfokhok. Hierdoor wordt bespaard op dure kraamhokken. Ook wordt de speedip geminimaliseerd.

Foto: VIC Sterksel

voer wordt verstrekt. De computer houdt precies bij welk varken genoeg voer opneemt, en welk dier zijn portie laat staan.

Smolders: "Voeren op maat wordt belangrijker naarmate de voerprijs stijgt. Dan wil je helemaal niet dat het ene dier zich overeet en het andere schraal blijft."

Het varkenstoilet

Nog een noviteit die we in de komende jaren mogen verwachten is het varkens-toilet. Op het VIC Sterksel wordt geprobeerd het hok zo in te richten, dat de varkens alleen 'op het toilet' gaan mesten. Een varken is een zindelijk dier en brengt de mest bij voorkeur zover mogelijk van de lig- en eetplaats weg. Toch lukt het ons tot nu toe niet om daar optimaal gebruik van te maken. De keus voor de mestplek is voor een belangrijk deel een afgeleide keuze. Het varken vindt een goede ligplaats het allerbelangrijkste en kiest deze als eerste. Pas als de ligplaats is gekozen, worden andere functiegebieden bepaald, zoals de mestplaats. Verder lijkt het erop dat varkens graag hun hokgenoten volgen en op dezelfde plek gaan mesten.

De sturing op mest- en urineergedrag van varkens is complex. Het is afhankelijk van meerdere factoren die elkaar beïnvloeden.

In Thailand is het varkenstoilet inmiddels verplicht, nadat een varkenshouder in het land er goede resultaten mee heeft gehaald. Onder leiding van het milieubureau moeten alle 6 miljoen varkens op het eiland nu 'op het potje'. Dit levert een reductie op van 80 procent van het afvalwater, schonere boerderijen, vruchtbaardere zeugen en minder ziektes onder de varkens. <

Plateau wordt weer actueel

Vanaf 2003 telt een plateau als beschikbaar oppervlak voor de varkens. Dit geldt voorlopig tot 2018. Een plateau biedt relatief goedkope vierkante meters en kan als hok-inrichting ook een verrijking voor de varkens vormen. Hier is nu één ronde mee gewerkt en het werkt erg goed. Het plateau biedt varkens afleiding en ze maken er graag gebruik van. VIC Sterksel ontwikkelt hetzelfde systeem voor gespeende biggen. Ook hier is er noodzaak tot meer oppervlakte in het kader van bigkwaliteit en verhoogde productie per zeug.

Foto: Geesje Rotgers

Goed groeiende vleesvarkens

Vleesvarkens zouden in theorie gemakkelijk 1.000 gram groei per dag moeten kunnen halen. In landen als Brazilië haalt een vleesvarken die dagelijkse kilo allang met exact hetzelfde varken als in Nederland. "Wij hebben er te weinig zicht op waarom dat hier niet lukt", zegt Smolders. "Het ontbreekt ons aan informatie. Wij weten niet precies wat er gebeurt tijdens de ronde en waar het fout gaat." In de komende jaren hoopt Smolders het antwoord te vinden. "Wij werken nu aan continue gewichtsregistratie in de stal om de groei van de vleesvarkens dagelijks te volgen." Het hele hok op weegstaven zetten was te kostbaar. Nu wordt een losse weger ontwikkeld door H&F in Venlo. Het bedrijf kwam onlangs al met een biggenweger. Biggen blijken het apparaat als een leuk speeltje te zien en lopen er graag doorheen. Deze zomer komt het bedrijf met een soortgelijke weger voor vleesvarkens.

Foto: Opticon